

De Weense wals klonk vals

Anne Van Lancker

Europees parlementslid

Zowat alle landen van Europa zitten met het asiel- en immigratiebeleid in de knoop. In België leidde de gewelddadige dood van Sémira Adamu tot het aftreden van Louis Tobback. Nederland kan de opvang van zijn asielzoekers niet meer de baas en zoekt 'oplossingen' in modderige tentenkampen en in leegstaande schuren. Vluchtende Kosovaren worden bij bosjes uit vrachtwagens geplukt op weg naar het Verenigd Koninkrijk. Koerdische vluchtelingen stranden op de Italiaanse kust. Spanje tracht tevergeefs de varende doodskisten uit de Middellandse Zee te onderscheppen.

Ondertussen zijn duizenden uitgeprocedeerde asielzoekers hier blijven wonen omdat ze niet kunnen terugkeren. In Brussel, Luik en Antwerpen doen mensen zonder papieren een beroep op het eeuwenoude kerkasiel om de samenleving op hun uitzichtloze situatie te wijzen. Hun lotgenoten sans papiers hadden eerder in Parijs en andere Franse steden hetzelfde gedaan.

Eén conclusie zou alvast duidelijk moeten zijn: asiel- en immigratiebeleid moet Europees. Maar die 'Europese' aanpak is puur oplapwerk van de meest repressieve soort. Sinds 1990 heeft de Schengengroep tientallen uitvoeringsbesluiten over migratie geproduceerd, waarvan de meeste nooit in de openbaarheid zijn gebracht. Sinds het Verdrag van Maastricht werken de lidstaten - in het kader van de intergouvernementele derde pijler - aan de lopende band gemeenschappelijke acties, standpunten en resoluties uit. Meestal zonder enige parlementaire of justitiële controle. Telkens zich ergens een crisis voordoet, volgt hals over kop een nieuwe beslissing van de ministers van de Raad die de gaten in het Fort Europa moet dichten.

Het mangelt de Raad aan een samenhangende visie die verder gaat dan versterkte con-

troles aan de grenzen. Zo gaan andere landen zich maar voor Koerdische vluchtelingen in Italië interesseren als ze aanstalten maken om de grens over te steken. Oostenrijk, Frankrijk en Duitsland gooien prompt de grenzen weer dicht. Een gemeenschappelijke aanpak van het Koerdische probleem komt er niet. Wel afspraken met de Turkse politie om de vluchtelingen tegen te houden. Het falende buitenlandse beleid deed de Europese Unie ook lange tijd machteloos toekijken hoe honderden Kosovaren afgeslacht werden. Maar zelfs over een gezamenlijke aanpak van de opvang van de Kosovaren die de hel konden ontvluchten, raakten de ministers het niet eens.

Aan een samenhangende visie, daar wilde Oostenrijk, dat nu voorzitter is van de Europese Unie, wel wat doen. De Oostenrijkers stuurden een 'strategienota' van 35 bladzijden naar de Europese hoofdsteden en organiseerden een tweedaagse informele bijeenkomst in Wenen. Daar moesten de ministers van justitie en binnenlandse zaken een consensus bereiken over het toekomstig asiel- en migratiebeleid. Wenen wou geschiedenis schrijven, maar het heeft zijn historisch rendez-vous gemist.

Oostenrijk suggereert, ironisch genoeg juist op de vijftigste verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, dat de Conventie van Genève van 1951 verouderd is en gewijzigd of aangepast zou moeten worden. Asiel als individueel recht zou asiel als politieke gunst worden. Doordat vluchtelingenorganisaties aan de alarmbel trokken, werd deze paragraaf geschrapt en kan de Conventie van Genève in de toekomst verder duizenden mensenlevens blijven redden.

Er komt een sprankeltje hoop voor vluchtelingen uit Algerije, Kosovo en het Koerdische

gebied. Want het Oostenrijkse voorzitterschap stelt nu een tijdelijke bescherming voor, aanvullend op de Conventie. Maar op de bijeenkomst in Wenen was al meteen duidelijk dat de Europese lidstaten nog liever hun goed geweten afkopen door de financiële lasten te verdelen dan door de vluchtelingen zelf te moeten opvangen.

De Oostenrijkse nota zegt verder onverbloemd wat al jaren een feit is. Het asiel- en immigratiebeleid in de landen van de Europese Unie zal ook in de toekomst selectief en restrictief blijven. "Geen enkel land denkt eraan het asielrecht breder open te stellen, toegang te geven aan nieuwe migranten of sociale voorzieningen voor migranten te verbeteren." En dus concentreert Europa zich maar beter op andere prioriteiten. Zoals het opdelen van de wereld in concentrische cirkels. De kern is Schengen, waar de controle waterdicht moet worden. De gordels daarrond, de landen van Midden- en Oost-Europa, Turkije en de Maghreb, moeten de vluchtelingen tegenhouden, anders krijgen deze landen geen economische samenwerking meer. Ook de ontwikkelingshulp in de landen van herkomst wordt afhankelijk gemaakt van het feit of ze hun burgers bij zich kunnen houden. Vluchtelingen kunnen in het vervolg maar best een geldig visum en identiteitspapieren aanvragen in hun ambassades, want illegale immigratie, zo stelt de nota, moet met alle middelen bestreden worden. Wie illegaal in Europa aankomt, wordt prompt "aan de andere kant van de grens" gezet. Dat dit voor Algerijnen die zonder papieren via de Middellandse Zee in Spanje of Frankrijk belanden een gewisse dood betekent, wordt er niet bij verteld.

Dat Europa dringend een gemeenschappelijke aanpak nodig heeft, zal niemand nog ontkennen. Het is ook juist dat 'open grenzen' geen haalbare kaart is. Maar zelfs een selectief vluchtelingenbeleid kan veel menselijker dan wat Oostenrijk als consensus voorstelt. Selectiviteit is trouwens een woord dat absoluut te mijden is voor wie vervolgd wordt, of dat nu is door de staatspolitie, door extremistische groepen of om-

wille van een gedwongen huwelijk. Wanneer gaan de ministers eens samenzitten om een brede, gastvrije definitie te geven aan de Conventie van Genève? En wanneer komt er een gezamenlijk plan voor goede opvang van vluchtelingen, of voor efficiënte en rechtszekere asielprocedures? Waarom alleen een Schengen-standaard voor grenscontroles en niet voor integratie van vluchtelingen?

Zolang men ervan uitgaat dat niet iedereen hier kan blijven, moet er ook gewerkt worden aan een terugkeerbeleid. Ook dat kan menselijk. In plaats van mensen zonder omzien te dumpen in hun herkomstland of zelfs in gelijk welk ander land waarmee ooit 'terugname-akkoorden' afgesloten werden, moeten opvangstructuren opgezet worden en kunnen integratieprojecten de terugkeer van meestal berooide vluchtelingen vergemakkelijken. Ontwikkelingssamenwerking staat in de landen van Europa toch al op zo'n bedroevend laag pitje dat zelfs een verdubbeling van de inspanningen ons nog niet boven de magische 0,7%-drempel tilt.

Er zijn ook duizenden mensen die niet kunnen terugkeren omdat hun land in oorlog is of omdat hun veiligheid niet verzekerd is. Of omdat ze hier al zo lang zijn en hun kinderen hier naar school gaan, omdat hun hele wereld hier bij ons ligt. Mensen zonder papieren, en dus quasi zonder rechten. In Frankrijk kregen sommigen onder hen, na de bezetting van de Sint-Bernarduskerk in Parijs, na maanden van actie voeren en na een socialistische regeringswissel, het recht om te blijven. In België staat de deur van de regularisatie op een kiertje. Wanneer durft de Europese Unie het aan om gezamenlijk een humanitaire verblijfsstatus voor hen uit te werken?

De nota die Oostenrijk op tafel gelegd heeft, gaat ervan uit dat dit restrictieve asiel- en migratiebeleid de volkswil van de Europese burgers vertolkt. Merkwaardig is het dan toch dat discussies over asiel en migratie altijd gevoerd worden binnen de beslotenheid van Europese ministerraden, zonder parlementaire pottenkijkers en buiten het bereik van mensenrechtenorganisaties.